

ISSN2464-0344

Res novae

Revija za celovito znanost
Journal for Integrated Science

Bernard Goršak

THE CHRISTIAN TRILATERAL SITUATION ETHICS – AN ATTEMPT
TO DELINEATE A NEW CHRISTIAN ETHICS

Luka Tomažič

ZAKONODAJNA DEJAVNOST: RAZLOGI IN VREDNOTE

Janez Juhant

EHRlich IN PROBLEMI SLOVENSKE KRŠČANSKO-DEMOKRATIČNE
SAMOZAVESTI

Tamara Griesser Pečar

EHRlich IN POHABLJENA SLOVENSKA ZAVEST

Dominik Janez Herle

FRANČIŠKOV SVETNI RED – VELJAVNI RED ZNOTRAJ CERKVE

Fakulteta za pravo in ekonomijo, Katoliški inštitut
Faculty of Law and Economics, Catholic Institute

LETNIK 8 • 2023 • ŠTEVILKA 2

Res novae

Res novae: revija za celovito znanost

Izdajatelj in založnik:

Fakulteta za pravo in ekonomijo, Katoliški inštitut

Naslov uredništva:

Res novae, Krekov trg 1, 1000 Ljubljana, Slovenija

Odgovorni urednik:

Andrej Naglič

Glavni urednik:

Matic Batič

Spletni naslov:

<http://www.katoliski-institut.si/raziskovanje/res-novae>

E-pošta:

matic.batic@kat-inst.si

Uredniški odbor:

Philip Booth (Institute of Economic Affairs, London, Velika Britanija),
Mihai Dragnea (Universitetet i Sørøst-Norge, USN Handelshøgskolen,
Vestfold, Norveška), Andres Fink (Pontificia Universidad Católica
Argentina, Facultad de Ciencias Sociales, Buenos Aires, Argentina),
Aleksandra Kostić Tmušić (Univerzitet u Prištini, Filozofski fakultet,
Kosovska Mitrovica, Srbija/Kosovo), Simon Malmenvall (Univerza
v Ljubljani, Slovenski šolski muzej, Ljubljana, Slovenija), Aleksej
Martinjuk (Respublikanski inštitut višje šole, Minsk, Belorusija),
José Ignacio Murillo (Universidad de Navarra, Instituto Cultura y
Sociedad, Pamplona, Španija), Mitja Steinbacher (Katoliški inštitut,
Fakulteta za pravo in ekonomijo, Ljubljana, Slovenija), Dorina Onica
(Institutul Național Al Patrimoniului, Bukarešta, Romunija), Anton
Stres (Katoliški inštitut, Fakulteta za pravo in ekonomijo, Ljubljana,
Slovenija).

Redakcija te številke je bila zaključena 22. 11. 2023

Tisk:

Itagraf d. o. o., Ljubljana

Oblikovanje in prelom:

Breda Sturm

Naklada:

150 izvodov

Letna naročnina:

28€ (Slovenija), 40€ (Evropa), 57\$ (ostalo navadno),

66\$ (ostalo prednostno)

ISSN (tiskana verzija): 2464-0344

ISSN (elektronska verzija): 2464-0352

Res novae

Revija za celovito znanost
Journal for Integrated Science

SPIRITUS
AUTEM
VIVIFICAT

LETNIK 8 • 2023 • ŠTEVILKA 2

Vsebina

Bernard Goršak

The Christian Trilateral Situation Ethics – An Attempt
to Delineate a New Christian Ethics

7

Luka Tomažič

Zakonodajna dejavnost: razlogi in vrednote

45

Janez Juhant

Ehrlich in problemi slovenske krščansko-demokratske
samozavesti

73

Tamara Griesser Pečar

Ehrlich in pohabljenost slovenske zavesti

107

Dominik Janez Herle

Frančiškovo svetno pravilo – veljavno pravilo znotraj Cerkve

131

UDK: 27-784:929Francišek Asiški
1.03 kratki znanstveni prispevek

Dominik Janez Herle

magister teologije, doktorski študent ameriških študij
dominikherle@hotmail.com

Frančiškov svetni red – veljavni red znotraj Cerkve

Izveček: Frančiškov svetni red (*Ordo Franciscanus Saecularis* – OFS) je veljavni red znotraj Katoliške Cerkve, saj spada med oblike posvečenega življenja. Frančiškov svetni red je tako samostojna javna ustanova v Cerkvi, ki je zaradi iste duhovnosti na poseben način pridružena prvemu redu sv. Frančiška Asiškega. Pri odločitvi za vstop v Frančiškov svetni red gre za odgovor na Božji klic, saj naj bi vsak član/-ica živel/-a evangelij po zgledu svetega Frančiška ter s pomočjo *Vodila*, ki ga je potrdila Cerkev. Dejavnosti, ki zaznamujeta Frančiškov svetni red, sta molitvena dejavnost in usmerjenost k pomoči sočloveku (karitativno delo). S pomočjo primerjalne metode lažje razumemo razlike v številu članov bratstev OFS nekoč in danes. Frančiškov svetni red ima za skupni temelj Jezusa Kristusa; člani se namreč trudijo pričevati za Kristusa z deli ljubezni in usmiljenja. Po 2. vatikanskem koncilu je v katoliški Cerkvi prišlo do revitalizacije skupnosti. Poleg tega so nastale nove oblike življenja v skupnosti. Izmed teh sta pomembni zlasti dve. Prva se nanaša na življenje v župnijah, ki so poklicane k temu, da spodbujajo srečanja manjših skupin, znotraj katerih se mora nahajati element skupnosti. Druga oblika pa se nanaša na pojav novih cerkvenih gibanj, združenj in skupnosti.

Ključne besede: krščanstvo, sv. Frančišek Asiški, Frančiškov svetni red (OFS), cerkveno gibanje.

Franciscan Secular Order – A Valid Order in the Church

Abstract: The Franciscan Secular Order (*Ordo Franciscanus Saecularis* – OFS) is a valid order within the Catholic Church since it is a form of a consecrated life. The Franciscan Secular Order is therefore an independent public institution in the Church, and because of the same spirituality, it is joined to the First Order of Saint Francis of Assisi in a special way. Deciding to enter the Franciscan Secular Order has to do with responding to God's call, since each member should live the Gospel according to the example of St. Francis and with the help of the *Rule*, which was confirmed by the Church. Activities which characterize the Franciscan Secular Order are prayer and an inclination to help people (charity). The method of comparison enables a better understanding of the difference in the number of OFS fraternities' members in the past and today. The Franciscan Secular Order has Jesus Christ as its cornerstone; members try to witness for Christ through the works of charity and mercy. After the Second Vatican Council, the Church experienced a revitalization of the community. Besides, there emerged new forms of life in the communities. Among these, two are especially important. The first one is related to parish life; parishes are called upon to motivate meetings of smaller groups, within which there should be an element of the community. The second form is related to the phenomenon of new Church movements, associations, and communities.

Key words: Christianity, St. Francis of Assisi, Franciscan Secular Order (OFS), ecclesiastical movement, laity

Uvod

Članek predstavlja Frančiškov svetni red (OFS), njegov pravni (kanonski) položaj, *Vodilo* in delovanje Frančiškovega svetnega reda na praktični ravni. Namen članka je tudi predstaviti delovanje OFS-ja po različnih slovenskih območjih in primerjati število članstva nekoč in danes. Skozi analizno metodo bom poleg izluščil stičišča Frančiškovega svetnega reda z današnjimi gibanji v Cerkvi.

Kot bistvo življenja članov Frančiškovega svetnega reda članek poudarja življenje po Jezusovem evangeliju. Drug temeljni kamen njegovega delovanja pa je moč Svetega Duha, saj je On tisti, ki vodi in usmerja delovanje Frančiškovega svetnega reda, navdihuje nastanek novih gibanj ter spodbuja njihove člane in članice k dobremu.

Franciškov svetni red

Pregleden opis Frančiškovega svetnega reda je podan v knjigi *Razlaga Vodila Frančiškovega svetnega reda*, ki jo je napisala s. Rita Vicidomini. 1. člen razlaga: »Med duhovnimi družinami, ki jih je Sveti Duh vzbudil v Cerkvi, združuje Frančiškova družina vse tiste člane božjega ljudstva, laike, redovnike in duhovnike, ki čutijo, da so poklicani, hoditi za Kristusom po stopinjah svetega Frančiška Asiškega [...]« (Vicidomini 2005, 15). Iz navedenega lahko zaznamo, da gre pri odločitvi za vstop v Frančiškov svetni red za neke vrste odgovor na Božji klic. Zato je pomembno, da bodoči člani poskušajo slediti temu klicu in se za vstop tudi dobro pripraviti.

Zapis v 2. členu pravi: »V okviru te družine ima Frančiškov svetni red svoje posebno mesto. Oblikuje se kot organska zveza vseh katoliških bratstev, ki so razširjena po vsem svetu in odprta vsem skupinam vernikov. V njih se bratje in sestre, ki jih spodbuja Duh, da bi v svojem stanu dosegli polnost ljubezni, z zaobljubo obvežejo, da bodo živeli evangelij po zgledu svetega Frančiška in s pomočjo tega Vodila, ki ga je potrdila Cerkev« (Vicidomini 2005, 15). V življenju člana oz. članice OFS-ja ima tako prav zaobljuba posebno mesto. Nanjo se novinec pripravlja tako, da temeljito preučuje *Vodilo* in druge Frančiškove spise. Zaobljuba je sama po sebi večna. Z njo kandidat potrди odločitev za obnovitev krstnih obljub. Zaobljuba ima za svoj cilj doseči popolno ljubezen (Vicidomini 2005, 106).

Vodilo je pomembno za člana oz. članico Frančiškovega svetnega reda, saj se po njem trudi živeti bolj polno življenje. Glede razlage *Vodila* s. Vicidomini izpostavi, da je ta pridržana Svetemu sedežu. Nihče ne more po svoje spreminjati ali razlagati vsebine *Vodila*, ne da bi imel dovoljenja in pojasnila s strani papeža. Pri razlagi *Vodila* je potrebno upoštevati *Generalne statute*, ki veljajo za celoten OFS. Poleg tega ima vsak narod še svoje lastne statute, ki pa ne smejo biti v nasprotju z *Generalnimi statuti* (Vicidomini 2005, 18).

Delovanje Frančiškovega svetnega reda

Kako pravzaprav članstvo deluje na praktični ravni? Člani OFS-ja se dobivajo na srečanjih, ki so običajno mesečna. Temu v prid govori člen št. 24, ki zagovarja pogosta srečanja (tudi z drugimi Frančiškovimi skupinami) in redne sestanke. Člen tudi spodbuja člane, naj darujejo molitve za duše že

umrlih bratov in sester. V Sloveniji je tako npr. na Brezjah zadnjo nedeljo v mesecu redno darovana sv. maša za vse pokojne brate in sestre Frančiškove družine, pri molitvi živega rožnega venca pa se moli tudi za pokojne brate in sestre Frančiškovega svetnega reda (Vicidomini 2005, 107).

Pomemben povezovalni element članstva so prav gotovo Frančiškovi tabori. Ti so lahko krajevni ali narodni. Na taborih se srečajo člani in članice različnih starostnih skupin, kjer skupaj molijo, se družijo in poskušajo na različne načine sodelovati oz. sooblikovati program. Na taborih običajno poteka predavanje, vzdušje pa znajo s svojo prisotnostjo popestriti Frančiškova mladina (FRAMA) ter Frančiškovi otroci. Osrednji del tabora pa je vsekakor obisk sv. maše.

Omeniti je potrebno, da je Frančiškov svetni red molitveno dejaven ter usmerjen k pomoči sočloveku. To se v krajevnem bratstvu Brezje kaže tako, da se na dan mesečnega srečanja člani in članice bratstva zberejo k uri molitve, nato sledi sv. maša, po maši pa poteka srečanje. Samo srečanje se začne z molitvijo, nato pa sledi nagovor predsednika krajevnega bratstva, branje zapisnika z zadnjega srečanja, govor duhovnika odgovornega za bratstvo ter morebitna druga obvestila. Srečanje se zaključi z molitvijo. Bratstvo skuša sočloveku pomagati na različne načine. Med drugim tako, da zbira prispevke za bogoslovce v tujini.

Prisotnost Frančiškovega svetnega reda v Sloveniji

V nadaljevanju članka s pomočjo primerjalne metode predstavljam pregled števila članov bratstev OFS nekoč in danes. Za pretekla obdobja se pri tem poslužujem statistike OFS-ja

iz leta 1926, objavljeni v reviji *Cvetje z vrtov sv. Franciška*, v kateri je predstavljeno število članov po posameznih bratstvih od ustanovitve le-teh do leta 1926. Pobljže si poglejmo nekaj podatkov.

V ljubljskem okrožju so v župniji Ljubljana imeli leta 1715 ustanovno skupščino. V Ljubljani je od tedaj bilo 11 403 članov, ki so naredili obljube, umrlo jih je 4 742, izstopilo je ali izbranih je bilo 93, novincev je bilo 61, vpisanih, ki pa niso opravili obljub, je bilo 2 123. V samostan je odšlo 38 oseb, prestopilo pa jih je 545 (Statistika o tretjem redu 1926, 29).

V novomeškem okrožju, kamor spada dekanija Novo mesto, je bila v župniji Novo mesto Šmihel ustanovna skupščina 3. 6. 1844. Celotno število članov, ki so na skupščini naredili tudi obljube, je bilo 893, umrlo jih je 447, izstopilo je ali bilo izbranih 9, novincev je bilo 20, vpisanih, ki pa niso naredili obljub, je bilo 23 (Ibid., 29–31).

V nazarskem okrožju, kamor spada župnija Marija Nazaret (ustanovljena leta 1850), je bilo celotno število članov, ki so v skupščini naredili tudi obljube, 5070, umrlo jih je 1952, izstopilo je ali bilo izbranih 58, novincev je bilo 30, vpisanih, ki pa niso naredili obljub, je bilo 126 (Ibid., 31).

V celjskem okrožju je bila v župniji Celje ustanovna skupščina 25. 5. 1819. Celotno število članov, ki so na skupščini naredili obljube, je bilo 236, umrlo je 20 oseb, izstopil ali izbranih ni bil nihče, nič ni bilo novincev, nič ni bilo tistih, ki bi bili vpisani, a niso naredilo obljub (Ibid.).

V Svetotrojiškem okrožju je bila v župniji Sv. Trojica v Slovenskih goricah ustanovna skupščina 23. 7. 1854. Celotno število

članov, ki so na skupščini naredili tudi obljube, je bilo 518, umrlo jih je 140, izstopilo jih je 10, izbrisanih je bilo 12, novincev je bilo 7, vpisanih, ki pa niso naredili obljub, je bilo 20 (Ibid., 31–32).

V brežiškem okrožju je bila v župniji Brežice ustanovna skupščina leta 1754. Celotno število članov, ki so naredili tudi obljube, je bilo 2 314, umrlo jih je 800, izstopilo je ali izbrisanih je bilo 100, novincev 30, vpisanih, ki pa niso naredili obljub, je bilo 234 (Ibid., 33).

Iz kamniškega okrožja je bila v župniji Kamnik ustanovna skupščina 16. 7. 1861. Celotno število članov je bilo 2 632, umrlo jih je 700, izstopile ali izbrisane so bile 3 osebe, novincev je bilo 9, vpisanih, ki pa niso napravili obljub, je bilo 4 oseb (Ibid.).

Iz mariborskega okrožja je bila v župniji Maribor ustanovna skupščina 12. 6. 1864. Celotno število članov, ki so naredili obljube, je bilo 19 577. Umrlo je 5 584 oseb, izstopilo ali izbrisanih je bilo okoli 900 oseb, novincev ni bilo, vpisanih, ki pa niso naredili obljube, je bilo okoli 400. Kot kažejo podatki, je imela leta 1926 župnija Maribor največje članstvo Frančiškovich bratov in sester v Sloveniji (Ibid.).

Kako pa je z članstvom v zadnjem desetletju? Kot dober primer članstva nam lahko služi krajevno bratstvo Brezje, saj je po številu članstva največje v Sloveniji. Podatki članstva OFS v krajevnem bratstvu Brezje za leto 2012 kažejo naslednje. Število tistih, ki imajo zaobljube do 5 let, je 20, nad 5 let 96. Število prisotnosti na srečanjih je 67 oseb. Število članov po starosti je sledeče: do 40 let jih je 3, od 41 do 60 jih je 25, od 61 do 80 jih je 73, nad 80 jih je 15, skupno število pa je 116.

Največ oseb znotraj tega bratstva je torej tistih, ki so stari med 61 in 80 let. (STATISTIKA, str. 1, 5)

Primerjava med številom članov krajevnega bratstva Brezje danes ter med številom članov iz različnih območij nekoč kaže, da je bilo v preteklosti v Sloveniji bistveno več članov OFS-ja kot jih je danes.

Status Frančiškovega svetnega reda

Kar zadeva status OFS navajam pismo, ki ga je napisal pater Viktor Papež, nekdanji provincialni minister Frančiškovega reda (OFM) za Slovenijo. Nanaša se na razlago statusa Frančiškovega svetnega reda. V pismu je med drugim zapisal: »Ni dvoma, da je FSR ali prvotno Tretji red sv. Frančiška pravi 'red', ki spada med oblike posvečenega življenja. Zanimivo je, da o njem govori tudi ZCP 1983 v kan. 303 ko pravi: 'Združenja, katerih člani se v svetu pridružijo duhovnosti kakšne redovne ustanove pod višjim vodstvom iste ustanove, živijo apostolsko življenje in si prizadevajo za krščansko popolnost, imenujejo tretji red ali imajo drugo primerno ime.'«

Pater Papež nadaljuje: »Tretji red ima vse te sestavine, ki jih omenja kanon 303. Je pravna oseba v Cerkvi (*Vodilo Frančiškovega svetnega reda*, čl. 20), je tudi javno združenje v Cerkvi (*Generalne konstitucije Frančiškovega svetnega reda*, čl. 1.). Za Tretjim redom stoji Sveti sedež oz. najvišja cerkvena avtoriteta, ki je potrdila Vodilo Tretjega reda (Pavel VI. 24. 6. 1978). [...] Za Tretjim redom stoji torej Kongregacija za ustanove posvečenega življenja in družbe apostolskega življenja. Papeški svet za laike pa le v toliko, v kolikor se nanaša na njihov apostolat (*Pastor Bonus*, št. 111: 134). To pomeni, da gre za

posebno vrsto javne cerkvene ustanove, ki nosi od samega začetka ime 'red' (Ordo), in ne združenje (fraternitas ...) [...] Tretji red ni nek 'privesek' prvemu redu, temveč samostojna javna ustanova v Cerkvi, ki je zaradi iste duhovnosti na poseben način pridružena prvemu redu sv. Frančiška (ZCP kan. 677, 2). Mislimo, da bi Tretji red spadal med ustanove posvečenega življenja tudi v Naslovniku.«

Razvejanost Cerkve

V zadnjem delu članka skozi analizo metodo predstavljam stičišča Frančiškovega svetnega reda z gibanji v Cerkvi. Ali obstajajo kakšne razlike med Frančiškovim svetnim redom in cerkvenimi gibanji, kjer je poudarek na neposrednem (posameznem in kolektivnem) verskem življenju in na medosebnih in splošnih vsebinah? Na prvi pogled ni zaznati razlik, vendar se ob natančnejšem pogledu pokaže nekaj razlik v duhovnosti pa tudi v samem delovanju (Bahovec 2009, 459).

V prepoznavanje razlik in skupnih usmeritev Frančiškovega svetnega reda in gibanj si lahko pomagamo s Koncilskimi odloki 2. vatikanskega cerkvenega zbora. Tam med drugim piše: »Laiki morejo apostolsko delovati bodisi posamezno bodisi povezano v raznih skupnostih ali združenjih« (Koncilski odloki, 4. poglavje, 15, 405). »Apostolska združenja so zelo različna. Nekatera si postavljajo za cilj splošen apostolat Cerkve; nekatera zlasti evangeliziranje in posvečevanje; druga hočejo s krščanskim duhom prepojit časn red; druga spet pričajo za Kristusa posebej z deli ljubezni in usmiljenja. [...] Laiki imajo pravico ustanavljati združenja, jih voditi in vstopati vanja, da le ohranijo pravilen odnos do cerkvene avtoritete [...]« (Koncilski odloki, 4 poglavje, 19, 408)

Tako Frančiškovemu svetnemu redu kot tudi gibanjem je skupen Jezus Kristus. Vsi se trudijo pričevati za Kristusa z deli ljubezni in usmiljenja, čeprav pri tem uporabljajo različne načine in pristope. Verjetno je dobro, če evangelizacija poteka na način, ki je blizu redu oz. gibanju, zato je med člani in članicami pomembna notranja usklajenost in prizadevnost (Koncilski odloki, 4. poglavje, 19, 408).

Igor Bahovec posveča pozornost »laiškim gibanjem, združenjem in skupnostim v Rimsko-katoliški Cerkvi in sodobnemu komunitarianizmu« (2009, 448). Izpostavi dejstvo, da je v obdobju pred in po 2. vatikanskem koncilu v Katoliški cerkvi prišlo do revitalizacije skupnosti. Poleg tega so nastale nove oblike življenja v skupnosti. Pomembni sta zlasti dve. Prva se nanaša na življenje v župnijah, ki so poklicane k temu, da naj spodbujajo srečanja manjših skupin, znotraj katerih mora biti prisoten element skupnosti. Druga oblika pa zadeva pojav novih cerkvenih gibanj, združenj in skupnosti. V nadaljevanju članka bo poudarek namenjen cerkvenim gibanjem (Bahovec 2009, 449).

Profesor Bahovec v članku poudari pogled, ki ga ima Benedikt XVI. do laičnih gibanj znotraj Cerkve, saj so zanj »dar Svetega Duha Cerkvi« (Ratzinger 1999). Skupaj z mnogimi teologi pa se papež strinja, da so nova cerkvena gibanja del novosti Cerkve današnjih dni. Prav vloga tretje Božje osebe je tista, ki na poseben način navdihuje in vodi cerkveno gibanje in njeno članstvo, zato je pomembno, da članstvo ostaja odprto tem navdihom in da jim poskuša slediti. Značilnost gibanja je predvsem v tem, da posveča veliko pozornosti duhovnosti, skupnosti, osebnostni rasti, in apostolski aktivnosti. Gibanje ima v ospredju življenje kot celoto (Bahovec 2009, 449–451; Vanier 1994; 1995)

Kako se to pravzaprav odraža v življenju gibanja? To vprašanje sem zastavil različnim osebam, ki delujejo znotraj katkega gibanja. Na tem mestu izpostavljam le nekaj splošnih opažanj. Zanimivi so njihovi pogledi pa tudi želje usmerjene v prihodnost. Njihovi odgovori sovpadajo z že omenjeno namenskostjo gibanja. Kot največje pridobitve med drugim izpostavijo bolj integriran pogled na svet, sposobnost večje in globlje refleksije na življenje ter uporabo refleksij pri konkretnih življenjskih situacijah in tudi pridobitev samozavesti. Opaziti je tudi, da je pri večini gibanj velik poudarek dan medosebnim odnosom, družini in življenju v Cerкви, ne pa toliko aktivnemu javnemu življenju. Prav zaradi slednjega se pojavlja potreba po večji angažiranosti gibanja v javnem prostoru (Bahovec 2009, 455–458).

Sklep

Frančiškovi svetni red in gibanja znotraj Cerкve imajo isti temelj – to je Boga samega. Sledenje Njegovi volji, molitev ter izkazovanje ljubezni do sočlanov in sočlanic (ter tudi do ostalih ljudi) so eni izmed elementov, ki ohranjajo in poživljajo delovanje reda oz. gibanja. Strinjam se z besedami prof. Bahovca, ki pravi, »da bi morala cerkvena laična gibanja in združenja bolj polno sprejeti izziv, biti del civilne družbe v smislu civilnega življenja in civilne aktivnosti kot pomembnega dela apostolske aktivnosti« (Bahovec 2009, 459). Temu dodajam, da bolj odprto in aktivno delovanje prinaša s seboj tudi večjo odgovornost, nove izzive in radosti. Za ta korak morajo redovi in gibanja postati še bolj goreča v veri, biti bolj pogumna in dejavna.

Reference

Bahovec, Igor. 2009. Identity of Ecclesiastical Lay Movements: Spirituality, Community and Communitarian Civic Involvement. *Bogoslovni vestnik* 69: 447–460.

Koncilski odloki (konstitucije, odloki, izjave, poslanice) 2. vatikanskega vesoljnega cerkvenega zbora (1962–1965). 1995. Ljubljana: Družina.

Ratzinger, Joseph. 1999. I movimenti ecclesiali e la loro collocazione teologica. V: *I movimenti nella Chiesa: Atti del Congresso mondiale dei movimenti ecclesiali*. Roma, 27-29 maggio 1998, 23–51. Città del Vaticano: Pontificium Consilium Pro Laicis.

Statistika o tretjem redu. 1926. Cvetje z vrtov sv. Frančiška. Slavnostni izvod v spomin sedme stoletnice smrti sv. Frančiška: 29–35.

Vanier, Jean. 1994-1996. Skupnost, kraj odpuščanja in praznovanja. 2 zvezka. Ljubljana: Župnijski urad Ljubljana-Dravlje.

Vicidomini, Rita. 2005. Razlaga Vodila Frančiškovega svetnega reda. Ljubljana: Narodni svet FSR Slovenije.

Zakonik Cerkevnege prava. 1983. Ljubljana: Nadškofjski ordinariat v Ljubljani.